

มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการลงโทษผู้เสพพืชเสพติด :
ศึกษาเฉพาะกรณีสารสกัดจากกัญชา*

LEGAL MEASURES FOR PUNISHING NAROTIC PLANT'S CONSUMPTION :
IN CASE OF CANNABIS EXTRACT

กมลวรรณ ไวยโรจน์

Kamonwan Vaiyarote

บัณฑิต ขวไยธา

Bandit Khwayota.

มหาวิทยาลัยขอนแก่น วิทยาเขตหนองคาย

KhonKaen University, NongKhai Campus, Thailand.

E-mail: vai.kamonwan@kkumail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวข้องกับกฎหมายพืชเสพติด โดยศึกษาเกี่ยวกับพืชกัญชาด้านมาตรการทางกฎหมายที่ควบคุมการใช้สารสกัดจากกัญชาของประเทศไทย รวมถึงกฎหมายระหว่างประเทศและกฎหมายต่างประเทศที่เกี่ยวข้อง เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการค้นหาข้อมูลจากเอกสาร

ผลการศึกษาพบว่า มาตรการทางกฎหมายประเทศไทยตามประมวลกฎหมายยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2564 มาตรา 29 (5) ได้ถอดกัญชาออกจากการเป็นยาเสพติดให้โทษประเภท 5 หากผู้ใดเสพยาบริโภครหรือครอบครองพืชกัญชา ไม่ถือเป็นความผิดทางอาญา ยกเว้นสารสกัดจากกัญชาที่มีปริมาณสารเตตระไฮโดรแคนนาบินอลสูงกว่า 0.2% ยังเป็นยาเสพติดประเภท 5 ผู้เสพยาเสพติดให้โทษประเภทนี้มีความรับผิดทางอาญา โดยต้องโทษจำคุกและโทษปรับ เมื่อพิจารณาถึงลักษณะความผิดและความเป็นอันตรายแล้ว การเสพยาเสพติดเป็นความผิดเล็กน้อยเกี่ยวกับยาเสพติด สารสกัดจากกัญชาไม่ได้รับการยืนยันว่าเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดอาชญากรรม ทั้งยังมีความเป็นอันตรายน้อยกว่าบุหรี่ยาสูบ แอลกอฮอล์หรือยาเสพติดชนิดอื่น ด้านพันธะอนุสัญญาว่าด้วยยาเสพติดแห่งสหประชาชาติ ไม่มี

* Received: 15 November 2023; Revised: 21 December 2023; Accepted: 22 December 2023

บทบัญญัติใดบังคับให้รัฐภาคีใช้โทษทางอาญากับความผิดเล็กน้อยเกี่ยวกับยาเสพติด สามารถใช้มาตรการอื่นลงโทษกับผู้เสพแทนได้ ทั้งนี้ โทษทางอาญาควรมีไว้สำหรับความผิดที่ร้ายแรงเท่านั้น และการยกเลิกโทษทางอาญาสำหรับผู้กระทำผิดเกี่ยวกับการเสพยาเสพติดจากกัญชา พบว่า ไม่ขัดต่อพันธระอนุสัญญาแต่อย่างใด ผู้เขียนขอเสนอให้เปลี่ยนจากความผิดทางอาญาที่กำหนดโทษจำคุกเป็นเพียงโทษปรับ

คำสำคัญ: มาตรการทางกฎหมาย, การลงโทษ, ผู้เสพ, สารสกัดจากกัญชา

Abstract

This Journal aims to study theoretical concepts related to the law of addictive plants by focusing on information of marijuana plants or cannabis. To study legal measures those, control the use of cannabis extract in Thailand, foreign and international law. And this journal is Qualitative Research by Documentary.

According to a study under the announcement to use the Narcotics Code was enacted in B.E. 2564. In the section 29(5), cannabis is not designated as a type 5 of narcotic drug but Tetrahydrocannabinol which higher than 0.2% still drugs. If a person has consumed or possessed cannabis, it is not a criminal. This does not result in effective enforcement and considering the nature of crime and harm. Cannabis extract is not proven to be one of the causes of crime, it is less dangerous than cigarettes, alcohol or other type of narcotic drugs. According from The Convention of Narcotic does not exist any legal provision that obliged a state party to impose criminal penalties which if it is a minor offence of drugs. If it is appropriate, other methods might be imposed on addicts instead. The abolition of criminal penalties for cannabis extract is not a criminal offence. So,writer offered alternate between Imprisonment to Fine.

Keywords: Legal Measure, Punishment, Consumption, Cannabis Extract.

บทนำ

พืชเสพติดหรือ Narcotic Plant เป็นพืชที่ให้สารเสพติดอย่างหนึ่ง ตามนิยามของกฎหมาย หมายถึง ฝิ่น กัญชา กระช่อม เห็ดขี้ควาย เป็นต้น หากแบ่งตามแหล่งกำเนิดถือว่าเป็นยาเสพติดที่เกิดจากพืชที่เกิดอยู่ตามธรรมชาติ มิใช่จากการสังเคราะห์ด้วยกรรมวิธีทางเคมี กัญชา (Cannabis, Marijuana) จัดอยู่ในประเภท Soft Drug กัญชาให้สารออกฤทธิ์ที่มีชื่อเรียกว่าแคนนาบินอยด์ (cannabinoid) โดยสารที่พบเป็นหลักคือสารเตตระไฮโดรแคนนาบินอล (Tetrahydrocannabinol) และแคนนาบิไดออล cannabidiol (CBD) สารในกลุ่มแคนนาบินอยด์ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท เช่นเดียวกับสารไมทราจีนิน (mitragynine) ที่พบในกระช่อมที่เป็นสารออกฤทธิ์ช่วยในเรื่องของการแก้อาการเจ็บปวด นอนไม่หลับ รวมถึงรักษาโรคต่าง ๆ (ชาญชัย เอื้อชัยสกุล, 2565)

พืชเสพติดอย่างกัญชาเดิมที่เป็นพืชสมุนไพรที่ใช้ในทางการแพทย์ ภายหลังจากควบคุมให้เป็นสิ่งผิดกฎหมาย เริ่มแรกในพระราชบัญญัติกัญชา พ.ศ. 2477 โดยหมายรวมถึงทุกส่วนของต้นกัญชา ที่เป็นสิ่งต้องห้ามมิให้ผู้ใดเสพหรือสูบกัญชา ประกอบกับการรื้อถอนจากการเข้าเป็นภาคีสัญญาเดี่ยวว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ ค.ศ. 1961 ที่ทำให้ประเทศไทยได้จัดทำพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พุทธศักราช 2522 ห้ามเสพ บริโภค หรือครอบครองทุกส่วนของกัญชาอย่างเด็ดขาด หากฝ่าฝืนจะต้องรับโทษจำคุกหรือปรับอาญา ด้วยข้อจำกัดนี้ได้บัญญัติความผิดเกี่ยวกับการเสพและครอบครองพืชกัญชาให้เป็นเรื่องผิดกฎหมายและมีการใช้มาตรการทางอาญา จัดการผู้กระทำผิดเหล่านี้อย่างเข้มงวด ภายหลังปี พ.ศ. 2562 มีการยกเว้นโทษให้สำหรับผู้ที่ใช้กัญชาเพื่อใช้รักษาโรค ซึ่งอยู่ภายใต้การอนุญาตจากผู้ประกอบวิชาชีพ ปัญหาการเข้าถึงกัญชายังคงทำให้ผู้ที่ไม่ได้รับอนุญาตส่วนมากเข้าถึงกัญชาผ่านทางตลาดมืด และถูกนำตัวเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางอาญาอยู่เรื่อยมา จนกระทั่งมีการยกเลิกพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 โดยประกาศใช้ประมวลยาเสพติด พ.ศ. 2564 แต่ทว่า มาตรา 29 (5) แห่งประมวลกฎหมายยาเสพติดประกอบกับประกาศกระทรวงสาธารณสุขเรื่องระบุชื่อยาเสพติดให้โทษในประเภท 5 พ.ศ. 2565 ไม่มีการกล่าวถึงต้นกัญชาว่าเป็นยาเสพติด ยกเว้นการเสพหรือครอบครองกัญชา ต้องรับโทษหากเป็นสารสกัดจากทุกส่วนของพืชกัญชาหรือสารสกัดที่สารเตตระไฮโดรแคนนาบินอล (Tetrahydrocannabinol) สูงกว่าร้อยละ 0.2% ยังเป็นความผิดทางอาญา ถ้าหากไม่ได้รับอนุญาตและเมล็ดไม่ได้ปลูกในประเทศ บทลงโทษเป็นไปตามประมวลกฎหมายยาเสพติดมาตรา 162

หากการบัญญัติกฎหมายโดยใช้เกณฑ์ความเป็นอันตรายของกัญชา หากใช้กลไกทางโทษอาญามาควบคุม ต้องพิจารณาถึงสภาพความเป็นอันตรายของสิ่งเสพติด โดยสภาพแล้วพืชเสพติดอย่าง

สารสกัดจากกัญชานั้น ไม่ได้ถูกจัดเป็นสารเสพติดที่มีความรุนแรงหากเทียบกับสุราหรือบุหรี่ ประกอบกับไม่มีงานวิชาการใดที่ยืนยันว่าการก่ออาชญากรรมมีสาเหตุสำคัญมาจากการเสพกัญชาหรือสารจากกัญชา (อริยพร โพธิ์ใส, 2565) ผลงานวิจัยจากประเทศอังกฤษได้จัดอันดับ 20 สารเสพติดจากการประเมินทางวิทยาศาสตร์จัดอันดับที่มีโทษต่อผู้ใช้และผู้อื่น พบพืชกัญชามีความเป็นอันตรายต่ำกว่ายาสูบและแอลกอฮอล์ ผลที่ได้จากการศึกษาสิ่งเสพติดที่เป็นโทษต่อผู้ใช้นั้นมากที่สุด พบว่า อันดับที่ 1 คือ แอลกอฮอล์ โดยที่กัญชานั้นเมื่อเปรียบเทียบกับสิ่งสองสิ่งแล้ว กัญชามีโทษต่อและอันตรายต่อผู้อื่นน้อยกว่า นอกจากนั้น เมื่อบริโภคกัญชาหรือสารสกัดจากกัญชาแล้ว ไม่ทำให้เกิดการเสพติดทางกายอันจะเข้าองค์ประกอบของคำว่ายาเสพติด (อภิรักษ์ อุ่นทินกร, 2565) การที่รัฐจะออกกฎหมายใดมาเพื่อควบคุม ย่อมต้องพิจารณาถึงผลของการลงโทษประกอบกับลักษณะความผิดที่ก่อ ซึ่งหากเป็นเช่นนั้น พฤติกรรมการยุ่งเกี่ยวกับสารสกัดจากกัญชา ที่ถือว่ามีประโยชน์ทางการแพทย์ต่อร่างกายผู้เสพ มากกว่าการใช้โทษเพื่อยับยั้งพฤติกรรมการเบี่ยงเบน และการกระทำที่ยุ่งเกี่ยวกับสารสกัดจากกัญชานั้น ไม่ได้ก่อความเป็นอันตรายต่อสังคม หรือต่อประชาชนหรือเศรษฐกิจอันจะต้องใช้โทษอาญา เนื่องจากมีเพียงผู้เสพหรือบริโภคสารสกัดจากกัญชาเท่านั้นเป็นเหยื่อ แม้มีปริมาณสารเตตระไฮโดรแคนนาบินอล (THC) สูงกว่าร้อยละ 0.2 ย่อมไม่จำเป็นที่จำเป็นต้องนำโทษทางอาญามาใช้บังคับ หากบัญญัติให้ใช้โทษอาญาต่อไป นอกจากจะสร้างภาวะกฎหมายอาญาเพื่อ สร้างมลทินให้แก่ตัวผู้เสพแล้ว ยังสร้างผลร้ายต่อตัวผู้กระทำผิด แต่ไม่ได้ส่งผลให้เกิดการบรรลุตามวัตถุประสงค์ของการบังคับใช้กฎหมายแต่อย่างใด

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงศึกษาถึงแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการกำหนดความผิดกรณีเสพพืชเสพติด โดยเจาะจงสำหรับความผิดฐานเสพกัญชา ที่รวมไปถึงสารสกัดที่มีเตตระไฮโดรแคนนาบินอล แม้เกินกว่าร้อยละ 0.2% ไม่ถือเป็นความผิดร้ายแรงที่จะต้องรับโทษทางอาญา สมควรให้ยกเลิกความผิดอาญาสำหรับการกระทำความผิดดังกล่าว โดยการยกเลิกไม่เป็นการขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และไม่เป็นการขัดต่อพันธะอนุสัญญาว่าด้วยยาเสพติดที่ประเทศไทยเข้าเป็นภาคี โดยให้ใช้เป็นการผิดทางพินัยต้องรับโทษปรับทางพินัยแทน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายพืชเสพติดโดยศึกษาเกี่ยวกับพืชกัญชา
- 2) ศึกษามาตรการทางกฎหมายที่ควบคุมการใช้สารสกัดจากกัญชาของประเทศไทย รวมถึงกฎหมายระหว่างประเทศและกฎหมายต่างประเทศ

3) เพื่อเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับโทษทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเสพสารสกัดจากกัญชา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ใช้วิธีการศึกษาจากเอกสาร (Documentary Analysis) โดยศึกษาข้อมูลจากเอกสาร ตำรา ตำบทยกกฎหมาย บทความ คำพิพากษา ของศาล รายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ สารนิพนธ์ รวมถึงเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับโทษทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเสพสารสกัดจากกัญชา

ผลการวิจัย

ผลวิจัยพบว่า ยาเสพติด คือสารเคมีที่เมื่อเข้าสู่ร่างกายจะก่อให้เกิดการติดทางกายและใจ เกิดความต้องการเพิ่มขนาดของการใช้และมีอาการทรมานเมื่อไม่ได้บริโภค เป็นพิษภัยต่อร่างกายผู้เสพ โดยยาเสพติดหากแบ่งตามแหล่งกำเนิดแยกได้เป็น 1. ยาเสพติดที่เป็นสารสังเคราะห์ เช่น แอมเฟตามีน 2. ยาเสพติดที่เกิดตามธรรมชาติหรือพืชเสพติด พืชที่ให้สารเสพติด (Narcotic Plants) เช่น กัญชา กัญชง รวมถึงพืชที่ให้สารเสพติดบางส่วน (Stimulate Plants) เช่น กาแฟ ยาสูบ พืชกัญชามีกลุ่มสารที่เรียกว่าแคนนาบินอยด์ โดยในแคนนาบินอยด์มีสารสำคัญอย่างเตตระไฮโดรแคนนาบินอล (Tetrahydrocannabinol) เป็นสารที่ออกฤทธิ์ต่อจิตประสาทออกฤทธิ์กับระบบประสาทและสมอง นำมาใช้ในทางการแพทย์ได้ อาทิ ระวังอาการปวด ใช้เป็นสารทดแทนแทนมอร์ฟิน กระตุ้นการอยากอาหาร ช่วยยับยั้งเซลล์มะเร็ง สามารถหยุดการใช้ได้โดยไม่มีอาการถอนยา

การกำหนดความผิดอาญาจำต้องให้ความสำคัญในการบัญญัติว่าลักษณะใดควรจะนำมาใช้เนื่องจากมีผลกระทบต่อเนื้อตัวร่างกาย สิทธิและเสรีภาพของมนุษย์ จึงต้องใช้เฉพาะกับการกระทำที่เป็นอาชญากรรมร้ายแรงและกระทำเพียงเท่าที่จำเป็น เพื่อให้บรรลุเจตนารมณ์ตามกฎหมายเท่านั้น หากกำหนดความผิดอาญาเกินความจำเป็น ก็จะมีผลกระทบต่อปัจเจกบุคคล ชัดกับศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และนำไปสู่การใช้กฎหมายอาญาเกินขอบเขต กฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 บัญญัติรับรองการลิดรอนสิทธิและเสรีภาพของประชาชนในการออกกฎหมายเพื่อควบคุมความสงบเรียบร้อย ทำให้รัฐต้องบัญญัติกฎหมายโดยที่จะไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิเสรีภาพของประชาชน (ปราโมทย์ เสริมศีลธรรม, 2564) รวมถึงการจะกำหนดให้การกระทำใดเป็นความผิดอันจะต้องโทษทาง

อาญานั้น ตามมาตรา 77 เป็นหลักการกำหนดโทษทางอาญาที่พอจะสรุปได้ว่า ต้องเป็นความผิดร้ายแรง ที่กระทบต่อความสงบเรียบร้อย ความมั่นคงของประเทศหรือกระทบต่อเศรษฐกิจอย่างร้ายแรง ซึ่งการ บังคับใช้กฎหมายต้องทำเท่าที่จำเป็นและได้สัดส่วน และเป็นการใช้โทษที่เหมาะสมกับความผิด แนวคิด การกำหนดความผิดอาญาตามทฤษฎีของ Nigel walker กฎหมายอาญาควรใช้กับการกระทำที่มีความ ชั่วร้าย หากไม่มีความชั่วร้ายก็ไม่สมควรลงโทษอาญา และอาชญากรนั้นควรได้รับโทษเท่ากับความ เสียหายที่เขาก่อให้เกิดแก่เหยื่อ อันเป็นไปตามหลักทฤษฎีการลงโทษที่ได้สัดส่วน (Principle of Proportionality) ซึ่งระหว่างสิ่งที่เลวร้ายสองสิ่งที่จะต้องเลือก โดยต้องเลือกสิ่งที่เลวร้ายน้อยที่สุดอัน สอดคล้องกับหลักทฤษฎีความจำเป็น (Principle Suitability) ทั้งการเสพยาเสพติดรวมถึงเสพสารสกัด จากกัญชา เป็นเพียงพฤติกรรมเบี่ยงเบนที่ผิดแปลกไปสำหรับคนในสังคม ซึ่งบางสังคมถือเป็นเรื่องปกติ การกระทำที่เบี่ยงเบนนี้ โดยลักษณะไม่มีความชั่วร้ายในตัว ความผิดเกี่ยวกับการเสพยาเสพติดถูก กำหนดให้เป็นความผิด เพราะกฎหมายบอกว่าการกระทำเช่นนั้นเป็นความผิด (mala prohibita) เกิด จากข้อตกลงของคนในสังคม มิใช่การกระทำที่ขัดต่อศีลธรรมอย่างร้ายแรงโดยตรง ตามหลักการทฤษฎี อาชญากรรมที่ไร้เหยื่อ (Victimless Crime) หรืออาชญากรรมที่ปราศจากผู้เสียหาย เนื่องจากผู้เสพหรือ ดินยาเสพติดสมัครใจ ที่จะกระทำผิดทั้งที่รู้ว่าการเสพยาเสพติด เป็นการกระทำผิดกฎหมาย และส่งผล เสียต่อสุขภาพร่างกายและจิตใจ แต่ก็ยังเลือกปฏิบัติ ผู้เสพ ผู้ติดยาเสพติดจึงต้องรับผิดชอบจากการ กระทำของตนเอง (อริยพร โพธิ์ใส, 2565)

มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับพืชเสพติดตามกฎหมายยาเสพติดของไทย ตามพระราชบัญญัติ ยาเสพติดให้โทษพุทธศักราช 2522 กำหนดสถานะกัญชาไว้ว่า เป็นยาเสพติดให้โทษประเภท 5 และ สารเตรสไฮโดรแคนาบินอลในกัญชา ถูกควบคุมเป็นวัตถุออกฤทธิ์ประเภท 1 ที่ห้ามผู้ใดเสพหรือมีไว้ใน ครอบครองเพื่อเสพอย่างเด็ดขาด หากฝ่าฝืนมีโทษจำคุก และปรับทางอาญาโดยไม่มีข้อยกเว้น ทำให้ผู้ที่ เสพกัญชาหรือสารสกัดจากกัญชา แม้จะใช้ประโยชน์ในการรักษาโรคหรือใช้ทางสันหนนาการย่อมถูก จับดำเนินคดีและต้องโทษคุมขังเรื่อยมา จนกระทั่งมีการผ่อนคลายมาตรการยาเสพติด โดยยกเว้นให้ใช้ ยาเสพติดให้โทษอย่างกัญชาสำหรับใช้ประโยชน์ในทางการแพทย์ ผู้ที่เป็นผู้ป่วยต้องรับการรักษาภายใต้ การรับอนุญาตจากผู้ประกอบวิชาชีพเท่านั้น ที่จะได้รับยกเว้นโทษตาม พ.ร.บ. ยาเสพติดให้โทษ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2562) ภายหลังจากการใช้มาตรการปราบปรามยาเสพติดแบบรุนแรง ไม่ได้ทำให้ปัญหายาเสพติดลดลงไป กลับเพิ่มจำนวนปริมาณคดีและการนำตัวผู้กระทำความผิดรายย่อย เช่น การเสพยาเสพติด เข้ากระบวนการอาญา ส่งผลเสียให้เกิดภาวะคดีล้นศาลคนล้นคุก ทำให้เกิดการตราพระราชบัญญัติให้ใช้

ประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. 2564 ที่ต้องการจะปฏิรูปกฎหมายที่เกี่ยวกับยาเสพติดด้วยการลดทอนความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด เปลี่ยนมุมมองตามแนวคิดผู้เสพคือผู้ป่วยมิใช่อาชญากร อีกทั้งเพื่อรวบรวมกฎหมายที่แยกกันอยู่ในหลาย ๆ ฉบับเข้ารวมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน มีการนำหลักการโปรตุเกสโมเดล ที่ลดทอนความผิดอาญา (Decriminalization) สำหรับผู้กระทำผิดเล็กน้อยเกี่ยวกับยาเสพติด ให้ความหมายไว้ว่า คือการกระทำผิดที่ไม่ใช่ความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด หมายความว่า รวมถึงการเสพหรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในปริมาณที่กำหนด พืชเสพติดจัดเป็นยาเสพติดให้โทษประเภท 5 ซึ่งมาตรา 29 (5) ประกอบกับประกาศกระทรวงสาธารณสุขฉบับลงวันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2565 แม้จะถอดกัญชาออกจากยาเสพติดควบคุม ทำให้กัญชา รวมถึงทุกส่วนของกัญชาไม่ เป็นยาเสพติด ส่วนช่อดอกกัญชาถูกจัดเป็นสมุนไพรควบคุม ยกเว้นกรณีสารสกัดจากกัญชาที่มีปริมาณ สารเตตระไฮโดรแคนนาบินอลหรือ THC สูงกว่า ร้อยละ 0.2 % ยังคงเป็นยาเสพติดให้โทษ (ราชกิจจานุเบกษา, 2565) หากผู้ใดเสพยาเสพติดให้โทษ ตามประมวลกฎหมาย มาตรา 162 หากไม่เข้าเงื่อนไขตามมาตรา 107 ต้องโทษจำคุกไม่เกิน 1 ปี หรือปรับไม่เกิน 10,000 บาท ทำให้การเสพยาเสพติดจากกัญชาที่หากมีปริมาณสารเตตระไฮโดรแคนนาบินอลสูงกว่าร้อยละ 0.2 เข้าข่ายเป็นการกระทำผิดเกี่ยวกับการเสพยาเสพติด ซึ่งคำว่า เสพ หมายรวมถึง การกิน ดื่ม บริโภค หรือการนำเข้าสู่ร่างกายไม่ว่าด้วยวิธีใด และการจะตรวจพบต้องผ่านวิธีการทางวิทยาศาสตร์ด้วยเครื่องทดสอบทางวิทยาศาสตร์เท่านั้น มาตรการทางกฎหมายนี้ทำให้เกิดข้อจำกัดในการเข้าถึงกัญชาหรือสารสกัดจากกัญชาแม้กฎหมายจะมีเจตนารมณ์ให้เข้าถึงกัญชาทางการแพทย์ โดยการเปิดโอกาสให้ภาคประชาชนสามารถใช้กัญชาได้อย่างเสรี แต่มีข้อจำกัดเช่นนี้ ย่อมทำให้สารสกัดจากกัญชามีโอกาสเข้าสู่ตลาดมืด เพราะผู้ต้องการใช้ไม่สามารถใช้งานได้อย่างถูกกฎหมาย

ในหลายประเทศมีการใช้นโยบายยาเสพติดด้วยการลดทอนความผิดอย่างการทำให้การเสพยาเสพติดถูกกฎหมาย หรือการลดการลงโทษจำคุกลง รวมถึงการลดอันตรายจากการใช้กฎหมายยาเสพติด สำหรับมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการเสพกัญชาของต่างประเทศนั้น ผู้ศึกษาได้ศึกษากฎหมายของประเทศโปรตุเกส เป็นประเทศแรกเริ่มที่มีการนำนโยบายการลดทอนความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด (Drug Decriminalization) การเสพกัญชา ภายใต้อัตนโทษที่กำหนดไม่เกิน 10 วัน ไม่จัดว่าเป็นความผิดอาญา มีการนำโทษทางปกครองมาใช้ ภายใต้อัตนโทษ Decree Law 30/2000 มีแนวคิดยกเลิกความผิดอาญา สำหรับการเสพยาเสพติดเพื่อกำจัดมลทินในการดำเนินคดีอาญาแก่ผู้เสพ โดยการลงโทษปรับ การพักใช้ หรือเพิกถอนใบประกอบวิชาชีพ (ศักดิ์ชัย เลิศพานิชพันธุ์, 2563) ประเทศอูรุกวัย เป็นประเทศที่เปิดให้

กัญชาสามารถใช้ได้ทั้งทางการแพทย์และสันทนาการ โดยไม่มีความผิดภายใต้กฎหมาย Ley No. 19.172 อนุญาตให้ประชาชนสามารถปลูกและใช้ประโยชน์จากกัญชาได้ภายใต้เงื่อนไขของรัฐ (พลรัฐวัช วงษ์พิริยชัย, 2565) ประเทศแคนาดาภายใต้ Cannabis Act 2018 กัญชาไม่จัดเป็นยาเสพติดตามกฎหมายพระราชบัญญัติยาเสพติด (Controlled Drug and Substance) นิยามเกี่ยวกับกัญชาว่า กัญชาหมายถึงทุกส่วนของพืชกัญชา พืชกัญชา หมายถึง พืชตระกูล cannabis ซึ่งสอดคล้องกับคำนิยาม ในอนุสัญญาเดี่ยวว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ ค.ศ. 1961 อนุสัญญาว่าด้วยวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตประสาท ค.ศ. 1971 นอกจากนี้ กฎหมายที่เกี่ยวกับกัญชาอีกฉบับหนึ่งอันเป็นกฎหมายรอง มีชื่อว่า Cannabis Regulation เพิ่มเติมในส่วนบทบัญญัติของคำนิยาม พืชตระกูลกัญชา ว่าหมายถึง กัญชาที่มีความความเข้มข้นสูง สารสกัดจากกัญชา (Cannabis Extract) น้ำมันกัญชาและสารเตตระไฮโดรแคนนาบินอล (tetrahydrocannabinol) และ Cannabidiol กฎหมายกัญชาของแคนาดา มีการนำแนวความคิดการลดทอนความผิดอาญาสำหรับผู้เสพยาเสพติด อีกทั้งยังจำกัดปริมาณการครอบครองเพื่อเสพสันทนาการ โดยจำกัดกัญชาแห้งหรือสด 5 กรัม ของเหลวจากกัญชา 70 กรัม ความเข้มข้น (ปริมาณ THC) 0.25 กรัม/% เมล็ดพืชกัญชา 1 เมล็ด และกำหนดอายุผู้เสพไว้ว่าต้องอายุ 18 ปีขึ้นไป ซึ่งหากมีการครอบครองเกินปริมาณที่กำหนด จะมีโทษจำคุก ทั้งนี้ ไม่เกิน 5 ปี ซึ่งถ้าชำระค่าปรับครบถ้วนจะไม่มี การบันทึกประวัติการกระทำความผิด ประเทศสหรัฐอเมริกา กัญชามีสถานะผิดกฎหมาย แต่อนุญาตให้ใช้กัญชา ภายใต้กรอบกฎหมายอย่างมลรัฐโคโลราโด (Colorado) เป็นรัฐที่เปิดให้ประชาชนสามารถเสพกัญชาได้ ไม่ผิดกฎหมาย เนื่องมาจากว่าประชาชนเห็นว่ากัญชาส่งผลร้ายแรงต่อตัวผู้เสพน้อยกว่าความรุนแรงจากการสูบบุหรี่หรือการเสพสุรา ภายใต้การแก้ไขที่ 64 การใช้และการควบคุมกัญชา (Amendment 64 Use and Regulation of Marijuana) มลรัฐโคโลราโดมีกฎหมายที่เป็นกฎหมายหลักของพืชตระกูลกัญชาบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญของมลรัฐ (Colorado Constitution) ใน Section 14 และ 16 ซึ่งนอกจากรัฐธรรมนูญแล้ว ยังมี Marijuana Regulation เป็นกฎหมายเฉพาะ (Amendment 64) กำหนดให้กัญชาสามารถใช้ประโยชน์เชิงสันทนาการได้ โดยไม่ต้องมีใบสั่งจากแพทย์ตามกฎหมาย Colorado Revised Statutes Title 18 Profession and Occupation Article 18 (อกินันท์ อุ๋นทินกร , 2565) และกฎหมาย Uniform Controlled Substances Act of 1992 แบ่งประเภทของยาเสพติด ให้โทษออกเป็น 5 ประเภท แต่กัญชาไม่ได้จัดอยู่ในการแบ่งประเภทของยาเสพติด ให้โทษและได้รับการยกเว้นความผิดสำหรับการครอบครอง เสพ ใช้กัญชาและการมีไว้ครอบครองประเทศมาเลเซียตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (The Dangerous Drugs Act 1952) กัญชาถูกจัดอยู่ในตาราง 1 ของ

พระราชบัญญัตินี้ โดยกฎหมายหมายถึงทุกส่วนของกัญชา รวมถึงสารสกัดจากกัญชา บทกำหนดโทษผู้ที่มีไว้ในครอบครองกัญชามีโทษปรับไม่เกิน 20,000 ริงกิต หรือจำคุกไม่เกิน 5 ปี หรือทั้งจำและปรับ สำหรับผู้ที่ใช้ยาเสพติดในตาราง 1 รวมถึงกัญชา สารสกัดจากกัญชา ต้องระวางโทษตามปรับไม่เกิน 10,000 ริงกิต หรือจำคุกไม่เกิน 3 ปี หรือทั้งจำและปรับ ยกเว้นกรณีหรือใช้ภายใต้คำแนะนำของผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมหรือทันตแพทย์ขึ้นทะเบียนหรือสถานพยาบาล อีกฉบับหนึ่งคือพระราชบัญญัติยาพิษ (The Poisons Act 1952) กำหนดเกี่ยวกับวัตถุออกฤทธิ์และจิตประสาท ในประเภท 2 และ 3 ของอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยวัตถุออกฤทธิ์และจิตประสาท มีการนำมาบัญญัติไว้ใน Group B part 1 กล่าวถึง กัญชาหมายถึง ส่วนของกัญชา ยางกัญชา รวมถึง สารสกัดจากกัญชา (ฉกรรณ กิติชนเดชาพล, 2556)

มาตรการทางกฎหมายระหว่างประเทศศึกษาจากพันธะอนุสัญญาที่ประเทศไทยเข้าเป็นภาคีใน ส่วนที่เกี่ยวกับยาเสพติด พบว่า ได้แก่ 1. อนุสัญญาเดี่ยวว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ ค.ศ. 1961 และพิธีสารแก้ไขอนุสัญญาเดี่ยวว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ ระบุถึงกัญชา Cannabis ได้แก่ ยอด ดอกกัญชา ผลต้น กัญชา ต้นกัญชา ยางกัญชา จัดให้เป็นยาเสพติดในบัญชีที่ 1 การเสพเพื่อสันตนาการหรือการครอบครอง ยังไม่ได้รับการอนุญาต สำหรับบทกำหนดโทษของผู้ที่ฝ่าฝืนตามมาตรา 36 และ มาตรา 38 นั้น มุ่งเอาผิดกับผู้ฝ่าฝืนลักษณะที่เป็นความผิดร้ายแรง เช่น การผลิต จำหน่าย ให้มีโทษทางอาญา แต่สำหรับผู้เสพหรือใช้ยาเสพติดในทางที่ผิด รวมถึงกัญชา สารจากกัญชา บทบัญญัติดังกล่าวกำหนดเพียงให้คำนึงถึงการดูแลรักษาหรือการใช้มาตรการอื่นที่ปรับเปลี่ยนพฤติกรรม และสามารถนำผู้นั้นกลับเข้าสู่สังคมได้ ไม่มีข้อความใดบังคับให้ประเทศไทยใช้โทษทางอาญาที่ต้องจำคุกหรือปรับทางอาญาสำหรับผู้เสพสารเสพติดในทางที่ผิด 2. อนุสัญญาว่าด้วยวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ค.ศ. 1971 มาตรา 1 ได้ระบุถึงกัญชาว่า เป็นพืชตระกูลแคนนาบิส ต้นกัญชา ช่อดอกกัญชาและสารออกฤทธิ์ต่อจิตประสาทในบัญชี I ที่ระบุถึง Tetrahydrocannabinol อนุสัญญาฉบับนี้มีอิทธิพลในการตราพระราชบัญญัติวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตประสาทของไทย โดยมีกำหนดให้สารเตตระไฮโดรแคนนาบินอลที่พบในพืชกัญชาเป็นวัตถุออกฤทธิ์ประเภท 1 ที่ถูกควบคุม ซึ่งตามอนุสัญญา ค.ศ. 1971 ในบัญชีที่ I ด้านบทกำหนดโทษ พิจารณาจากมาตรา 22 พบว่า หากมีการใช้ยาเสพติดในทางที่ฝ่าฝืนรัฐธรรมนูญของประเทศภาคีอันเป็นความผิดขั้นรุนแรง จะถูกจำกัดเสรีภาพด้วยการจำคุก สำหรับการเสพกัญชาหรือสารสกัดจากกัญชา นับว่าเป็นการกระทำความผิดเล็กน้อยเกี่ยวกับยาเสพติด อนุสัญญานี้ไม่บังคับว่าต้องลงโทษอาญาเท่านั้น ภาควิชาอาจใช้มาตรการอื่นลงโทษโดยควบคู่ไปกับการฟื้นฟูให้เข้ากลับเข้าสู่สังคมได้ 3. อนุสัญญาว่าด้วย

การต่อต้านการลักลอบค้ายาเสพติดและวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตประสาท ค.ศ. 1988 สำหรับบทกำหนดโทษมาตรา 3 พบว่า ไม่มีการกล่าวถึงมาตรการในการลงโทษผู้ที่กระทำการเสพพืชเสพติด เพราะอนุสัญญานี้มุ่งหมายจะลดอุปสงค์ของสารเสพติด ที่ยังคงเป็นประเด็นที่น่ากังวลในเรื่องของสุขภาพและสวัสดิภาพของบุคคล โดยมีนโยบายในการลดอุปสงค์ด้วยการป้องกันการใช้สารเสพติดและลดผลกระทบที่จะเกิดอย่างร้ายแรงในการใช้สารเสพติดในทางที่ผิด

อภิปรายผล

มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการลงโทษผู้เสพพืชเสพติด หากพิจารณาถึงความเหมาะสมในการกำหนดความผิดอาญา บทระวางโทษโดยหลักแล้วควรเป็นไปตามหลักความยุติธรรมที่ได้สัดส่วน (proportional justice) ซึ่งหมายความว่า โทษทางอาญาจะต้องได้สัดส่วนกับสภาพความร้ายแรงของความผิด การเสพยาเสพติดจากกัญชาตามประมวลกฎหมายยาเสพติด ไม่นับว่าเป็นความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด อีกทั้งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ได้กล่าวไว้ในมาตรา 77 ว่า ควรใช้โทษอาญาสำหรับความผิดที่ร้ายแรงประกอบกับทฤษฎีการลงโทษที่ได้สัดส่วนบทลงโทษของอาชญากร ควรเป็นความได้สัดส่วนอย่างแคบกับความผิดและผลเสียที่ก่อ โดยโทษที่ลงควรจะจำกัดสิทธิเสรีภาพของผู้กระทำผิดในทางที่เลวร้ายน้อยที่สุด (สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล, 2560) รวมไปถึงคำแนะนำของคณะกรรมการพัฒนากฎหมายที่ได้กล่าวไป มีการกล่าวถึงว่าหากมีมาตรการอื่นใดที่จะบังคับได้ ก็สมควรจะใช้มาตรการอื่นแทนโทษอาญา และต้องนำมาพิจารณาประกอบกับหลักความเป็นอันตรายหรือความเสียหายจากการเสพยาเสพติดจากกัญชา สำหรับบุคคลที่ได้รับผลกระทบจากการเสพยาเสพติดนี้ คงมีเพียงผู้กระทำผิดเองที่เป็นเหยื่อแห่งอาชญากรรม เป็นไปตามทฤษฎี victimless crime รวมถึงแนวคิดว่าด้วยความเป็นอันตรายของยาเสพติด (หรือ Harm Reduction) บัญญัติให้รัฐควรเข้าไปแทรกแซงเสรีภาพในการกระทำของบุคคล ก็ต่อเมื่อเพื่อป้องกันอันตรายที่จะเกิดกับบุคคลภายนอก การนำโทษอาญามาใช้อาญาปราบปราม ไม่สามารถลดอันตรายจากการเกิดอาชญากรรมได้ เพราะความผิดลักษณะเช่นนี้มีเพียงผู้เสพเป็นผู้ได้รับความเสียหาย

ผลการศึกษาวิทยาศาสตร์อธิบายว่า พืชกัญชา รวมถึงสารสกัดจากกัญชามีความเป็นอันตรายน้อยกว่าบุหรี่และแอลกอฮอล์ ผลที่ได้จากการศึกษาสิ่งเสพติดที่เป็นโทษต่อผู้ใช้มากที่สุด พบว่า อันดับที่ 1 คือแอลกอฮอล์ และกัญชานั้นอยู่อันดับที่ 8 หากเทียบกับสารเคมีจากบุหรี่แล้ว สารสกัดจากกัญชามีความเป็นอันตรายน้อยกว่า (อภินันท์ อุ่ณทินกร, 2565) สารสกัดกัญชาเมื่อบริโภคแล้วไม่ทำให้เกิดการ

เสพติดทางกายซ้ำ ยังช่วยลดอาการปวดเมื่อย รักษาโรคนอนไม่หลับ มีประโยชน์ด้านการแพทย์ เพราะเป็นสมุนไพรที่ใช้ในทางการแพทย์ได้มากกว่าสารเสพติดชนิดอื่น สารเตตระไฮโดรแคนนาบินอล หรือ THC เมื่อเทียบกับนิโคตินในบุหรี่ยาสูบแล้ว ผลการประเมินความเสี่ยงเมื่อเปรียบเทียบกับสารเตตระไฮโดรแคนนาบินอล มีความอันตรายน้อยกว่าทั้งด้านสุขภาพและสังคม และไม่มีรายงานใดปรากฏว่าหากบริโภคเกินขนาด จะทำให้เกิดการเสียชีวิต (Dirk W. Lachenmeiera and Jurgen Rehm, 2566) ศึกษาวิจัยความรุนแรงและความเสียหายที่เกิดต่อตัวผู้เสพและบุคคลภายนอกนั้น กัญชารวมถึงสารสกัดจากกัญชาอย่างเตตระไฮโดรแคนนาบินอล ด้านความเป็นอันตรายเมื่อเทียบกับยาสูบหรือแอลกอฮอล์ ที่ได้รับการยอมรับให้ถูกกฎหมาย สารจากกัญชานี้ยังมีความเป็นอันตรายน้อยกว่า ฉะนั้น พิจารณาจากหลักความเหมาะสมในการกำหนดโทษ รวมถึงกับหลักจำเป็นของโทษ การกำหนดโทษและความเป็นอันตรายของสารสกัดจากกัญชา ไม่ได้สัดส่วนกันและกัน การใช้โทษเป็นการใช้ที่เกินขอบเขต รวมถึงหลักการลดอันตรายเกี่ยวกับกฎหมายยาเสพติด มีแนวคิดไม่ใช่คดีอาญาสำหรับความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในระดับเล็กน้อย เช่น การเสพกัญชาหรือสารจากกัญชา ในเรื่องของการไม่ใช่โทษทางอาญาสำหรับผู้เสพหรือครอบครองกัญชา หลายประเทศจึงได้ยกเลิกความผิดอาญาให้แก่การเสพและครอบครองกัญชาเพื่อใช้สอยส่วนตัว สอดคล้องกับออร์ฟินท์ นิรนาทกุล วิจัยเรื่องการกำหนดความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ศึกษานโยบายทางอาญากรณีการเสพและการครอบครองกัญชา: ศึกษาการยกเลิกความผิดอาญาสำหรับการเสพและครอบครองเพื่อเสพกัญชาไม่ให้มีความผิด การลดทอนความผิดอาญาบางประเทศได้มีการยกเลิกโทษสำหรับผู้เสพกัญชาไม่มีความรับผิดทางกฎหมาย พร้อมกับการใช้มาตรการลดความเป็นอันตรายควบคู่กันไป นอกจากนี้ ยังมีการศึกษาปัญหาการกำหนดโทษแก่ผู้เสพยาเสพติด มีการเสนอแก้ไขโทษสำหรับผู้เสพยาเสพติดให้โทษทุกประเภท (อภิวัฒน์ อุ่นทินกร, 2565) กล่าวได้ว่า การใช้ยาเสพติดอย่างสารสกัดจากกัญชาเพื่อรักษาโรคหรือสันตนาการ มีลักษณะไม่ถึงกับเป็นการกระทำความผิดที่ร้ายแรง ฉะนั้น หากพิจารณาจากหลักความเหมาะสมในการกำหนดโทษ รวมถึงกับหลักจำเป็นของโทษ ยังไม่ถึงขนาดที่เป็นความผิดร้ายแรงที่ต้องรับโทษอาญา แต่ประมวลกฎหมายยาเสพติดยังคงกำหนดว่าห้ามเสพยาสารสกัดจากทุกส่วนของพืชกัญชา หากฝ่าฝืนจะถูกจำคุกหรือปรับอาญา การกำหนดความผิดโดยยังจำกัดข้อยกเว้นเพียงเล็กน้อยเหล่านี้ ไม่ได้สามารถควบคุมหรือยับยั้งผู้ที่ข้องเกี่ยวกับการเสพยาจากส่วนต่าง ๆ ได้ รวมถึงการใช้โทษจำคุกกับความผิดเช่นนี้ ดูจะไม่สอดคล้องกับบทบัญญัติก่อนหน้าที่ไม่จัดให้กัญชาเป็นยาเสพติดตามกฎหมายไทย ไม่เหมาะที่จะใช้โทษทางอาญากับความผิดตามประมวลกฎหมายยาเสพติด มาตรา 29(5) และมาตรา 104 ประกอบ 162 ในต่างประเทศได้ใช้โทษทาง

ปกครองสำหรับความผิดเช่นนี้ตามหลักการลดทอนความผิด (Decriminalization) ด้วยการทำให้ถูกกฎหมายหรือลดการลงโทษจำคุก เป็นต้น (ศักดิ์ชัย เลิศพานิชพันธุ์, 2563) แม้ว่าการกำหนดมาตรการลงโทษให้มีสภาพบังคับทางกฎหมาย แต่ก็ไม่ควรจะใช้โทษทางอาญาหรือทางปกครอง เพราะยังมีโทษปรับพินัยสามารถบังคับใช้กับความผิดเล็กน้อยที่เป็นสภาพความผิด เพราะกฎหมายบัญญัติให้เป็นความผิด การทำผิดอาญาเล็กน้อยสมควรใช้วิธีการอื่นนอกเหนือจากโทษจำคุกหรือโทษปรับอาญา การปรับเป็นพินัยไม่มีสภาพเป็นโทษอาญา ไม่มีการกักขังแทนค่าปรับ ไม่มีการจำคุกอันเป็นการตัดเสรีภาพผู้กระทำความผิด (อริยพร โพธิ์ใส, 2565) ความผิดเกี่ยวกับการเสพกัญชาหรือสารสกัดจากกัญชา สามารถนำแนวคิดการปรับเป็นพินัยมาใช้บังคับเป็นกฎหมายกลางในการลงโทษได้ สอดคล้องกับพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. 2565 โดยประมวลกฎหมายยาเสพติดเองถูกระบุอยู่ในบัญชีท้ายพระราชบัญญัติ บัญชีที่ 2 สามารถกำหนดให้ความผิดเกี่ยวกับพืชเสพติดเป็นความผิดทางพินัย

สรุป/ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยสรุปผลได้ว่า การใช้โทษอาญาสมควรจะมีไว้เพื่อความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดประเภทอื่นที่ร้ายแรง และควรเป็นมาตรการสุดท้ายที่จะบังคับใช้ เนื่องจากมีลักษณะกระทบต่อเนื้อตัวร่างกาย ทรัพย์สินหรือ สิทธิเสรีภาพของผู้กระทำความผิด การเสพสารสกัดจากกัญชาหากต้องรับโทษ ก็จะเป็นการใช้โทษที่เกินสมควรแก่เหตุ หากยังบัญญัติให้เป็นความผิดอาญาต่อไป จะกลายเป็นการใช้โทษอาญามากเกินจำเป็น และโทษที่ลงนั้นไม่เหมาะสมกับความผิดที่กระทำ ด้วยสาเหตุการลงโทษเหล่านี้ทำให้การซื้อหรือการเสพพืชกัญชาหรือสารสกัดจากกัญชาปรากฏธุรกิจในตลาดมืดมากมาย ผู้เสพต้องถูกดำเนินคดีเพียงเพราะเสพสารสกัดจากกัญชา การปฏิรูปด้านกฎหมายที่ตามรัฐธรรมนูญต้องการจะตรากฎหมายใหม่ รวมถึงยกเลิกกฎหมายบางฉบับที่มีความล้าสมัย หรือบังคับใช้ไม่ได้ในความเป็นจริง ทำให้มีการตรากฎหมายว่าด้วยความผิดเป็นพินัย อันเป็นกฎหมายกลางที่จะนำมาใช้สำหรับความผิดทางปกครองหรือความผิดเล็กน้อยทางอาญา รวมถึงเป็นกฎหมายที่สามารถบังคับใช้แทนกฎหมายอาญาได้อย่างบรรลุวัตถุประสงค์ ความผิดเป็นพินัยนี้โทษปรับทางพินัยไม่มีการกระทบต่อชีวิต ร่างกาย เสรีภาพ อนามัยหรือทรัพย์สินของผู้กระทำความผิด รวมถึงบัญชีท้ายพระราชบัญญัติดังกล่าว ได้กล่าวถึงความผิดตามประมวลกฎหมายยาเสพติดที่จะนำมาบังคับใช้เป็นความผิดทางพินัยไว้ด้วย โดยมาตรการทางพินัยนี้มีเพียงบทลงโทษที่ให้ชำระค่าปรับทางพินัยที่ใช้หลักทฤษฎีการปรับตามสภาพเศรษฐกิจตามฐานะของผู้ถูกปรับ ซึ่งเป็นการลงโทษให้เหมาะสมกับบุคคลแต่ละคน โดยคำนึงถึงปัจจัยของผู้กระทำความผิดแต่ละรายไป

ลักษณะโทษเช่นนี้ก่อให้เกิดความเสมอภาค ไม่เกิดความเหลื่อมล้ำ หากความผิดเดียวกันฐานะต่างกันผู้ที่มีกำลังทรัพย์มากกว่าสามารถพ้นจากโทษได้แต่สำหรับผู้ที่มีรายได้น้อยกว่าจะต้องถูกกักขังไป จึงเป็นการลงโทษที่เกิดความเสมอภาคมากกว่าโทษทางอาญา หากไม่มีสามารถจะชำระเงินในขณะนั้นสามารถขอทำประโยชน์สาธารณะทดแทนค่าปรับทางพินัยได้

มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการเสพพืชเสพติดไทยยังคงกำหนดให้เป็นการเสพยาเสพติดให้โทษประเภท 5 ตามประมวลกฎหมายยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2564 มาตรา 162 รวมถึงการเสพ บริโภค สารสกัดจากกัญชาที่มีความรับผิดทางอาญา การบัญญัติกฎหมายมีลักษณะที่ไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ในการบังคับใช้กฎหมายและเป็นการลงโทษที่ไม่สอดคล้องกับหลักแนวคิดทฤษฎีการลงโทษที่เหมาะสมและหลักทฤษฎีการลงโทษที่จำเป็นและไม่ได้สัดส่วนกับความผิด ทั้งยังไม่สอดคล้องกับหลักความเป็นอันตรายเป็นเปรียบเทียบกับบุหรี่ยาสูบหรือแอลกอฮอล์ที่ถูกกฎหมาย ประกอบกับตามทฤษฎีอาชญากรรมไร้เหยื่อกล่าวว่าคุณเสพลิงเสพติดเท่านั้นที่เป็นเหยื่อจากการกระทำผิดครั้งนี้ ต่างประเทศเปลี่ยนไปใช้มาตรการอื่นกับผู้เสพแทนเช่นการใช้มาตรการทางปกครองแทนมาตรการทางอาญาตามหลักการลดทอนความผิด ประเทศโปรตุเกสมีลดทอนความผิดอาญาด้วยการนำโทษทางปกครองมาใช้สำหรับผู้เสพยาเสพติดทุกประเภท ด้านอูรุกวัยมีการกำจัดโทษอาญาสำหรับผู้เสพกัญชาออกไป หรือแม้แต่มลรัฐโคโลราโด กัญชาไม่จัดเป็นยาเสพติดให้โทษ ประเทศแคนาดาผู้เสพสามารถใช้กัญชา หรือสารสกัดจากกัญชาที่มี THC ไม่เกิน 0.25% ในเชิงสันตนาการได้

ข้อเสนอแนะ

1. ผู้ศึกษาเห็นควรให้ แก้ไขประมวลกฎหมายยาเสพติด “มาตรา 162 ที่วางหลักว่า ผู้ใดเสพยาเสพติดให้โทษประเภท 5 และมีใช้กรณีตามมาตรา 113 หรือมาตรา 114 อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา 104 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 1 ปี หรือปรับไม่เกิน 20,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ” แก้ไขเป็น “การเสพสารสกัดจากกัญชา แม้จะมีปริมาณสารเตตระไฮโดรแคนาบินอลเกินกว่าร้อยละ 0.2 โดยน้ำหนัก ไม่ถือว่าเป็นการกระทำที่มีความรับผิดทางอาญา โดยให้นำพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. 2565 มาบังคับใช้แทน”

2. ผู้ศึกษาขอเสนอให้มาตรการลงโทษผู้เสพยาเสพติดกรณีสารสกัดจากกัญชา แม้จะมีปริมาณสารเตตระไฮโดรแคนาบินอลเกินกว่าร้อยละ 0.2 โดยน้ำหนัก จากโทษทางอาญาเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. 2565 โดยต้องโทษชำระค่าปรับทางพินัยกำหนดจำนวนเงินไม่เกิน 10,000 บาท ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้กระทำผิดได้กลับคืนสู่สังคมและเป็นที่ยอมรับอีกทั้งได้สร้าง

ประโยชน์ให้สังคมมากกว่าการถูกจำกัด อาจอนุญาตให้ผู้กระทำผิดทำงานบริการสังคมหรืองานสาธารณะ ประโยชน์แทนการชำระค่าปรับ

เอกสารอ้างอิง

- ชาญชัย เอื้อชัยสกุล. (2560). พืชกัญชา:ประโยชน์และโทษและข้อเสนอการพัฒนากฎการกำกับดูแล. เรียกใช้เมื่อ 10 กุมภาพันธ์ 2565 จาก <https://ccpe.pharmacycouncil.org/> =354.
- ณกรณ์ กิติชนเดชาพล. (2556). มาตรการทางกฎหมายในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดยาเสพติด. ใน *วิทยานิพนธ์นิติศาสตร์มหาบัณฑิต สาขานิติศาสตร์. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.*
- ปราโมทย์ เสริมศีลธรรม. (2564). *หลักเกณฑ์ในการกำหนดโทษทางอาญา ภายใต้โครงการสนับสนุน สारसनเทคเพื่อการทำงานของสมาชิกรัฐสภา.* กรุงเทพมหานคร : สถาบันพระปกเกล้า.
- พลรัฐวิชัย วงษ์พิริยชัย. (2565). มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมการปลูกและการใช้กัญชาในครัวเรือน. *วารสารผู้ตรวจการแผ่นดิน*, 15(1), 77-126.
- ศักดิ์ชัย เลิศพานิชพันธุ์. (2563). กฎหมายยาเสพติดของประเทศโปรตุเกส:ต้นแบบความท้าทายในการแก้ไขปัญหายาเสพติด. *วารสารกฎหมายนิติพัฒน์ นิต้า*, 9(1), 1-20.
- สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล. (2560). การศึกษาเพื่อพัฒนาแนวทางการลงโทษ:หลักการลงโทษที่ได้สัดส่วนกรณีคดียาเสพติดให้โทษ. *วารสารนิติศาสตร์*, 46(4), 903-929.
- อภิรัตน์ อุ่นทินกร. (2562). “กัญชา vs เหล้า vs บุหรี่” มุมสะท้อนของโทษและกฎหมาย. เรียกใช้เมื่อ 20 กุมภาพันธ์ 2565 จาก <https://www.cannhealth.org/content>.
- อริยพร โพธิ์ใส. (2564). โทษปรับเป็นพินัยมาตรการใหม่แทนการลงโทษทางอาญา. เรียกใช้เมื่อ 20 กุมภาพันธ์ 2565 จาก <https://online.fliphtml5.com/rkuhq/jcwX/#p=1>.
- Dirk W. Lachenmeiera and Jurgen Rehm. (2558). Comparative risk assessment of alcohol, tobacco, cannabis and other illicit drugs using the margin of exposure approach. เรียกใช้เมื่อ 12 กุมภาพันธ์ 2566 จาก <https://shorturl.asia/zwFDW>.